



JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Europaudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 30. marts 2017
Kontor: Straffuldbyrddelseskontoret
Sagsbeh: Hanne Louise Jensen
Sagsnr.: 2017-0032/06-0084
Dok.: 2244362

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 KOM (2013 0535), som Folketingets Europaudvalg har stillet til justitsministeren den 3. marts 2017. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Søren Søndergaard (EL).

Søren Pape Poulsen

/

Casper Grue Jensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 KOM (2013) 0535 fra Folketingets Europaudvalg:

”Ministeren bedes som opfølgning på samråd i Europaudvalget om samrådsspørgsmål E den 3. marts 2017 redegøre for fordele for henholdsvis Danmark og de andre EU-lande ved dansk deltagelse i den kommende Eurojustforordning.”

Svar:

Eurojust er anklagemyndighedens pendant til Europol, og samarbejdet i Eurojust og Europol hænger meget tæt sammen. Hvor Europol varetager det operationelle, politimæssige samarbejde i straffesager, er Eurojust et samarbejde mellem de europæiske anklagemyndigheder, der varetager det retlige samarbejde.

Samarbejdet i Eurojust er således af central betydning for den danske anklagemyndigheds arbejde med straffesager om alvorlig grænseoverskridende kriminalitet. Samarbejdet skal sikre, at anklagemyndighedernes arbejde på tværs af grænserne foregår effektivt og smidigt.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet i øvrigt indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Eurojust er et EU-agentur oprettet i 2002 med det formål at fremme og forbedre koordineringen og samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i EU-medlemsstaterne, når de beskæftiger sig med alvorlig grænseoverskridende kriminalitet, såsom organiseret kriminalitet, korruption, narkotikahandel og terrorisme.

Eurojust er placeret i Haag i Holland og opfylder sin kerneopgave ved at lette gensidig retshjælp i straffesager og fuldbyrdelse af instrumenter om gensidig anerkendelse, som f.eks. den europæiske arrestordre og den europæiske konfiskationsordre, der sikrer gennemførelse af nationale konfiskationsafgørelser i andre stater. Eurojusts opgave er at øge effektiviteten, når medlemsstaternes efterforskende og retsforfølgende myndigheder (i Danmark i første række politiet og anklagemyndigheden) behandler straffesager med grænseoverskridende elementer.

Formålet med Eurojust er dermed at bidrage til, at straffesager i medlemsstaterne behandles hurtigt og effektivt og at bistå med at få bragt eventuelle lovovertrædere for retten inden for rimelig tid under iagttagelse af alment accepterede retssikkerhedsgarantier. Eurojust bistår derfor også i praksis med straffe-

sager, der vedrører andet end organiseret kriminalitet, f.eks. i forbindelse med indkaldelser mv. overfor vidner bosiddende i udlandet, hvor der foreligger særlige vanskeligheder med at få kontakt til og efterfølgende at få afhørt vidnet (f.eks. via video-link).

Eurojusts arbejde handler således i vid udstrækning om at løse udfordringer og praktiske problemer med baggrund bl.a. i de forskelle, der er og også fremover må forventes at være mellem medlemsstaternes nationale retssystemer.

Aktiviteterne i Eurojust vedrører mest samarbejde mellem de kompetente nationale myndigheder *i medlemsstaterne*. Dog kan Eurojust også samarbejde med *lande uden for EU*. Dette samarbejde har stigende betydning, også for Danmark. I de senere år har der gennem Eurojust været etableret samarbejde med bl.a. Norge, Schweiz, USA, Colombia og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien i forbindelse med behandlingen af danske straffesager.

Hver medlemsstat i EU er repræsenteret ved et nationalt medlem og en national desk ved Eurojust. Derudover har en række ikke EU-lande, som for eksempel Norge, Schweiz og USA faste repræsentanter knyttet til Eurojust. Eurojust har således en struktur, der på dette punkt svarer til Europols. Europol og Eurojust sidder ikke i samme bygning, men Eurojust flytter i 2017 ind i en ny bygning meget tæt på Europol.

Eurojust handler i forhold til konkrete, operationelle sager altid gennem de nationale medlemmer og desks. De nationale medlemmer udgør tilsammen Eurojusts kollegium, der primært tager sig af mere overordnede spørgsmål, herunder navnlig vedrørende administration/institutionelle forhold, strategisk planlægning og budget. Eurojust kan som agentur eller gennem kollegiet ikke træffe beslutninger, der er bindende for medlemsstaterne i konkrete, operationelle sager.

2. Det danske medlem i Eurojust er en statsadvokat, der arbejder fuld tid i Haag. Den danske desk i Eurojust har også en stedfortræder og to assistenter for det nationale medlem samt en sekretær.

Kerneopgaven for den danske desk i Eurojust er – i overensstemmelse med det generelle mandat for Eurojust – navnlig at deltage i bekæmpelse af alvorlig grænseoverskridende kriminalitet. Dette sker ved at yde forskellige former for bistand til politiet og anklagemyndigheden i Danmark i konkrete, operationelle straffesager med internationale dimensioner, i det omfang sagerne i Danmark eller en anden medlemsstat involverer *retligt samarbejde*, som typisk omhandler grænseoverskridende indhentelse af beviser. Det kan f.eks. være, når der skal ran-

sages, foretages afhøringer, ske beslaglæggelse eller etableres telefonaflytninger i udlandet eller eventuelt, når et fælles efterforskningshold skal etableres. Den danske desk ved Eurojust bistår på tilsvarende måde udenlandske anklagere og dommere med at få bistand fra politiet og anklagemyndigheden i Danmark.

Som anført indebærer samarbejdet gennem Eurojust, at repræsentanter for medlemsstaterne sidder fysisk i samme bygning og er i hyppig, personlig kontakt med hinanden. De har hver især omfattende kontaktnet til anklagemyndigheden, domstolene og politiet i deres hjemlande, som de kan gøre brug af uden yderligere formaliteter. Arbejdssproget i Eurojust er engelsk, og samarbejdet giver mulighed for hurtigt og effektivt at få bistand i konkrete, operationelle sager (nogle gange endda inden for få timer). Dette er en forskel i forhold til andet, mere traditionelt internationalt retligt samarbejde, der stadig som udgangspunkt bygger på, at der fremsendes skriftlige anmodninger o.l. til andre staters myndigheder, hvorefter man afventer et skriftligt svar fra den anmodede stat og i givet fald en imødekommeelse af anmodningen. Eurojust kan smidiggøre denne proces og sikre effektiv kommunikation og koordination mellem de involverede nationale myndigheder. Eurojust har herudover, som det vil blive beskrevet i det følgende, skabt eller understøttet en række innovative samarbejdsformer.

3. Den danske desk ved *Europol* varetager det operationelle, *politimæssige* samarbejde i forhold til straffesagerne, dvs. i tilfælde der ikke involverer beslutninger truffet af anklagere og dommere. Man skal dog have for øje, at det grundlæggende er de samme straffesager om alvorlig kriminalitet, som *Europol* og Eurojust arbejder på, og at det politimæssige og retlige samarbejde dermed er ”to sider af samme sag”. Der er heller ikke i praksis skarpe afgrænsninger mellem det retlige og det politimæssige internationale samarbejde.

Afgrænsningen mellem *politimæssigt* og *retligt samarbejde* er endvidere ikke særlig skarpt særligt set med danske øjne, fordi politiet og anklagemyndigheden i Danmark arbejder tæt sammen i en integreret struktur i politikredsene. Hertil kommer, at samarbejdet om de konkrete straffesager mellem politi og anklager i Danmark ofte kan foregå ganske uformelt.

I mange andre EU-lande er der derimod ofte en langt højere grad af opsplittning mellem politi og anklagere og deres funktion i straffeprocessen. Politiet vil ofte høre under indenrigsministerierne, hvorimod anklagemyndigheden og domstolene hører under justitsministerierne. Endvidere medvirker domstolene i nogle EU-lande på en helt anden og aktiv måde under efterforskningen, end det ses i Danmark, navnlig gennem forskellige varianter af undersøgelsesdommersystemer. Disse forhold

forklarer også delvis opbygningen af Europol og Eurojust som to forskellige institutioner.

4. Ligesom det er tilfældet i Danmark, arbejder politi og anklagere også i Haag tæt sammen om straffesagernes behandling. Det er set fra et praktisk synspunkt ikke så afgørende, om det er Europol eller Eurojust, der formidler samarbejde og bistand i en konkret sag. Det afgørende er, at man kan opnå resultater til gavn for sagernes behandling, og de bedste resultater opnås oftest ved, at begge desks arbejder sammen og maksimalt udnytter de forskellige samarbejdsrelationer og muligheder. Disse kan i øvrigt variere ganske meget fra land til land afhængig af, hvordan de nationale politimyndigheder og retssystemer er opbygget.

Det anførte indebærer, at samarbejdet formidlet gennem Eurojust ofte knytter sig til og supplerer det politimæssige samarbejde formidlet gennem Europol, og samarbejdet mellem det nationale medlem for Danmark ved Eurojust og den danske desk hos Europol indebærer derfor hyppige kontakter og møder.

Af særlig betydning for samarbejdet mellem politi og anklagemyndigheder i forskellige medlemsstater er endvidere mulighederne for hos Eurojust at arrangere forskellige *koordineringsaktiviteter* rettet mod efterforskningen og en eventuel senere retsforfølgning ved domstolene.

Eurojust arrangerer således årligt et større antal *koordineringsmøder og koordineringscentre* om konkrete straffesager mellem forskellige medlemsstaters politipersonale, anklagere og undersøgelsesdommere og yder økonomisk støtte til rejse- og hotelomkostninger for deltagerne. Tolkning til og fra forskellige sprog er stadig en udpræget nødvendighed i de fleste sager, og Eurojust arrangerer og betaler for tolkning til møderne. Initiativet til møderne kommer altid fra en eller flere medlemsstater og tages af de nationale desks efter drøftelser med hjemlandets kompetente myndigheder. Der kan være tale om møder i sager, der involverer to eller tre medlemsstater eller et meget stort antal stater, herunder også ikke-medlemsstater. Som et eksempel på de sidste kan nævnes koordineringsmøder og koordineringscentre om f.eks. omfattende skatte- og moms- og moms- eller møderne om de såkaldte "Panama Papers".

Herudover støtter Eurojust oprettelsen af *fælles efterforskningshold*. Etableringen af holdene sker ofte i tilknytning til koordineringsmøder eller andre koordineringsaktiviteter. Initiativet kommer fra en eller flere medlemsstater repræsenteret ved de nationale desks. Eurojust kan yde økonomisk støtte til bl.a. rejse- og opholdsomkostninger i forbindelse med efterforskningen samt til oversættelse af dokumenter og tolkning.

Den danske desk ved Europol er som udgangspunkt meget involveret i disse aktiviteter. Danmark har siden 2008 og til dato deltaget i 20 fælles efterforskningshold. Navnlig i de seneste år har denne samarbejdsform fået stigende betydning for Danmark. Således deltog Danmark i 2016 i 5 efterforskningshold, der blev økonomisk støttet af Eurojust. De fælles efterforskningshold med dansk deltagelse og støtte fra Eurojust har bl.a. vedrørt sager om korrupsion, bestikkelse og hvidvask, røveri (bl.a. hjemmerøverier), tyverier af biler, terrorisme (3 tilfælde), narkotika- og bandekriminalitet, menneskesmugling, menneskehandel og bedrageri. Danmark har deltaget i fælles efterforskningshold med UK, Sverige, Belgien, Tyskland, Frankrig, Estland, Spanien, Rumænien og Tjekkiet.

De nationale medlemmer/desks ved Eurojust yder herudover i øvrigt bistand i en bred vifte af straffesager og med hensyn til mange forskellige spørgsmål, som kan opstå i forbindelse med behandling af straffesager med grænseoverskridende elementer. Den danske desk kan således hjælpe med at fremskaffe tidligere straffedomme fra andre stater vedrørende personer, der retsforfølges i Danmark, eller oplysninger om hvorvidt et forhold også er strafbart i en anden stat, og om forholdet i givet fald er forældet. En del henvendelser via de nationale desks ved Eurojust vedrører i øvrigt behovet for at få oplysninger, om hvor langt sagsbehandlingen af f.eks. en retsanmodning er kommet i den anden stat. Henvendelserne kan tillige indeholde ønsker om at få koordineret forskellige efterforskningskridt og om at få sagsbehandlingen fremskyndet i det anmodede land.

Eurojust deltager også i det grænseoverskridende samarbejde med at opspore, beslaglægge og konfiskere udbytte fra strafbare handlinger. Samarbejdet gennem de nationale desks ved Eurojust er dermed med til at søge at sikre, at kriminelle ikke får mulighed for at sikre udbyttet af deres kriminalitet ved, at de, som det i betydeligt omfang sker, gemmer udbyttet i andre stater, f.eks. gennem investeringer i fast ejendom, både, luksusbiler eller ved anbringelse af betydelige beløb på bankkonti.

5. Eurojust registrerede i 2016 i alt 2306 nye sager (en del uformelle henvendelser registreres ikke). Bedrageri, anden berigelseskriminalitet og narkotikakriminalitet var blandt de hyppigst forekommende sagskategorier. Menneskehandel var hovedforbrydelsen i 93 sager, menneskesmugling i 65 sager og terrorisme i 67 sager. Cybercrime har også stigende betydning i sagerne. Der blev herudover arrangeret 250 koordineringsmøder og 10 koordineringscentre. Eurojust støttede i 2016 i alt 148 fælles efterforskningshold.

Danmark var i 2016 enten anmodende eller anmodet medlemsstat i 144 nye Eurojust-sager og deltog i egentlige koordine-

ringsmøder vedrørende 15 sager. Arbejdet på en lang række ældre sager fortsatte. Danmark deltager i begyndelsen af 2017 fortsat i eller er på vej til at deltage i flere fælles efterforskningshold oprettet med bistand fra Eurojust. Holdene vedrører bl.a. menneskesmugling, bedrageri, narkotikakriminalitet og terrorisme.

6. Som eksempler på sager, hvor Danmark har deltaget i koordinering gennem Eurojust kan nævnes følgende:

Jørgensens Hotel - Terrorism

Den 10. september 2010 eksploderede en bombe på Jørgensens Hotel i København. Umiddelbart efter blev en yngre mand anholdt. Det stod klart, at manden havde forårsaget sprængningen, men mandens identitet lod sig ikke umiddelbart klarlægge. Da det viste sig, at manden havde forbindelse til Belgien, blev et samarbejde med de belgiske myndigheder indledt, som bl.a. involverede Eurojust. I den forbindelse blev der mellem Danmark og Belgien etableret et fælles efterforskningshold økonomisk støttet af Eurojust. Gerningsmandens identitet blev fastslået – der var tale om en 23-årig belgisk statsborger med tjetjensk baggrund bosiddende i Liege – ligesom en række efterforskningskridt blev foretaget i Belgien og Danmark inden for rammerne af den aftale, der var indgået om efterforskningsholdet. Ved Københavns Byrets dom af 31. maj 2011 blev gerningsmanden idømt 12 års fængsel for terrorisme og overtrædelse af våbenloven samt udvist af Danmark for bestandig.

Hjemmerøverier i Nordsjælland

I 2011 blev der i Nordsjælland begået flere grove røverier mod navnlig ældre personer i deres egne hjem. Efterforskning i røverisagerne ledte Nordsjællands Politi på sporet af personer bosiddende i Danmark og udenlandske statsborgere, der på baggrund af familierelationer til disse personer kom på besøg i Danmark. Efterforskningen afdækkede meget omfattende planlagt, organiseret og erhvervsmæssig berigelseskriminalitet, der udover røverierne omfattende bl.a. tyverier, hæleri og socialbedrageri. Da der fremkom oplysninger om, at de mistænkte havde forbindelser til lignende kriminalitet i Tyskland, Slovenien og eventuelt Sverige, blev der indkaldt til koordineringsmøde mellem disse lande og Danmark i Eurojust. De danske og tyske myndigheder etablerede et fælles efterforskningshold støttet økonomisk af Eurojust. Ved et hjemmerøveri i Tyskland var en ældre mand i øvrigt afgået ved døden. I forbindelse med koordineringsmøder i Eurojust blev sagernes tilrettelæggelse i Danmark, Tyskland og Slovenien aftalt, herunder spørgsmål om brug af europæiske arrestordrer. Ved Helsingør Rets dom af 6. juli 2012 blev fire tiltalte idømt fængsel i henholdsvis 3 år og 6 måneder, 1 år og 6 måneder, 3 år og 2 år. To af de tiltalte blev udvist af Danmark for bestandig.

Sag om udlevering af en græsk statsborger til strafforfølgning i Grækenland, der blev hjemvist til fornyet behandling i Justitsministeriet (Højesterets dom af 17. december 2012)

De græske myndigheder havde i henhold til en europæisk arrestordre anmodet om, at en græsk statsborger blev udleveret til strafforfølgning i Grækenland for forhold begået i 2004-05.

Det fremgik endvidere af sagen, at den græske statsborger i 2007 var blevet dømt for overtrædelse af checkloven, og at de samme checkforhold tillige var omfattet af arrestordren, dog således, at handlingen nu blev henført til en anden straffebehandling.

Til brug for vurderingen af dette spørgsmål tilvejebragte det danske nationale medlem ved Eurojust oplysninger fra sin græske kollega, hvilke er gengivet i højesteretsdommen.

Højesteret fastslog bl.a. på denne baggrund, at der var tale om "samme strafbare handling", hvorfor der ikke kunne ske udlevering i dette forhold. Herefter, og da den græske statsborgers seneste straffeattest kun omfattede domme afsagt indtil 2001, var sagen ikke tilstrækkeligt oplyst vedrørende de øvrige forhold i arrestordren, hvorfor sagen blev hjemvist til Justitsministeriet til fornyet behandling.

Opsporing og konfiskation af meget betydeligt udbytte fra narkotikakriminalitet

Det nationale danske medlem ved Eurojust har igennem flere år bistået Statsadvokaten for særlig økonomisk og international kriminalitet med at få fuldbyrdet konfiskation af et meget betydeligt økonomisk udbytte fra bl.a. omfattende indsmuglinger af hash til Danmark. Hovedmanden er blevet idømt 10 års fængsel. Udbyttet var navnlig investeret i lejligheder i Portugal, Spanien og Bulgarien. Sagen er endnu ikke endelig afsluttet. Det foreløbige resultat af bl.a. samarbejdet med de øvrige nationale desks ved Eurojust er, at der er tilgået den danske statskasse ca. 391.000 Euro (svarende til næsten 3 millioner danske kroner), efter at lejligheder i Spanien og Bulgarien er blevet solgt, og salgssummerne er blevet delt mellem de involverede stater.

Sag om fremme af terrorvirksomhed. Frakendelse af statsborgerskab (Højesteretsdom af 8. juni 2016)

Tiltalte, der i landsretten var straffet med fire års fængsel for fremme af terrorvirksomhed, blev i Højesteret frakendt sit danske statsborgerskab samt dømt til udvisning af Danmark med indrejseforbud for bestandig.

Tiltalte var i landsretten dømt for fremme af terrorisme mv. ved at have ført propaganda til fordel for al-Qaida og tilknytte-

de terrorgrupper gennem en lang række opslag på Facebook og ved mails samt ved at redigere og udgive tre bøger. For Højesteret angik sagen kun frakendelse af statsborgerskab og udvisning.

Der var under sagens efterforskning og videre behandling gennem Eurojust etableret et fælles efterforskningshold mellem Danmark og en anden EU-medlemsstat.

Efter en afvejning af på den ene side forholdets grovhed og på den anden side en frakendelses betydning for tiltalte på grundlag af en vurdering af hans forhold, herunder hans tilknytning til Danmark og det andet land, hvor han er statsborger, hans aktuelle familiemæssige forhold og hans sprogkunderskaber, tiltrådte Højesteret, at han burde frakendes sit danske statsborgerskab.

Højesteret fandt også, at betingelserne i udlændingeloven for at udvise tiltalte var opfyldt, idet en udvisning ikke vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om ret til familieliv.

Landsrettens dom om frakendelse af statsborgerskab og udvisning blev derfor stadfæstet.

Operation Hvepsebo

Cirka 95 personer blev den 25. februar 2015 anholdt af Nordsjællandss Polit i en omfattende aktion ved navn »Hvepsebo« rettet mod et kriminelt netværk, der har opereret både i Danmark og Rumænien og som ved hjælp af udnyttelse af personers identiteter har bedraget SKAT, banker, långivere og almindelige handlende for meget betydelige beløb. Et større antal personer blev varetægtsfængslet. 62 forskellige adresser blev ransaget under aktionen, og cirka 15 af de anholdte mistænkes for menneskehandel, dokumentfalsk og bedrageri. De anholdte var fortrinsvis rumænske statsborgere, men der er også en mand af syrisk oprindelse, en dansk advokat og en dansk revisor blandt de anholdte.

Politiaktionen fandt sted på Sjælland og Lolland-Falster efter fem måneders intensiv efterforskning og skete i samarbejde med Udlændingestyrelsen, Center mod Menneskehandel (CMM), Skat, Rigspolitiet, Statsadvokaten for særlig økonomisk og international kriminalitet (SØIK) og efter at et samarbejde var blevet etableret med rumænsk politi og anklagemyndighed gennem den danske og rumænske desk ved Eurojust. Der afholdtes koordineringsmøder hos Eurojust i sagen med deltagelse af danske og rumænske efterforskere og anklagere, ligesom der blev etableret et fælles efterforskningshold mellem Danmark og Rumænien med støtte fra Eurojust. Der er allerede

faldet dom i byretten i flere sager med langvarige fængselsstraffe til følge for bl.a. omfattende menneskehandel. Sagerne verserer nu for landsretten. Der er ydet økonomisk støtte til det fælles efterforskningshold fra Eurojust svarende til 544.087 DKK.

Bedrageri med tilbagebetaling af udbytteskat

Sagen om bedrageri over for den danske stat (SKAT) med hensyn til 12,3 milliarder kroner behandles med omfattende bistand fra Eurojust i form af afholdelse af koordineringsmøder, videokonferencer samt økonomisk støtte til et fælles efterforskningshold.”

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Kommissionen i juli 2013 fremsatte et forordningsforslag om Eurojust, som har til formål at erstatte det nuværende Eurojust med et nyt EU-agentur. Forslaget forhandles fortsat, og det er således usikkert, hvorledes det nye retsgrundlag for Eurojust vil komme til at se ud.